

På AU Library vil man blive bedre til at imødekomme studerende med særlige behov

AU Library i Emdrup har i løbet af de seneste par år undersøgt de studerendes biblioteksbehov, og det har skærpet fokuset på studerende med særlige udfordringer og uformel vejledning

□ **Ida Lunde Jørgensen**, informationsspecialist og ph.d., Det Kgl. Bibliotek
Karl Weis-Fogh, informationsspecialist, Det Kgl. Bibliotek

I AU Library i Emdrup har vi de seneste to år interviewet vores studerende om deres oplevelse af vores undervisning i informationskompetencer og akademisk praksis, deres biblioteksbrug og behov.

Målet har været at styrke vores føling med de årgange af studerende, vi underviser, og skærpe vores evner til at levere målrettede tilbud, undervisning og vejledning, der passer til de studerende på Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU).

DPU hører under Arts-fakultetet ved Aarhus Universitet. Lidt under halvdelen (ca. 1.500) af instituttets studerende befinder sig i Aarhus, mens lidt over halvdelen er tilknyttet vores del af AU Library i Emdrup, som er en del af Det Kgl. Bibliotek.

Flere af de studerende, vi underviser og vejleder, kommer ikke direkte fra en universitetsbachelor, og vi har også en del studerende, som er ældre end den gennemsnitlige universitetsstuderende. Dette er delvist, fordi DPU har en overvægt af kandidatstudier. En betydelig del af vores studerende, som starter på DPU for at læse en kandidat, har i forvejen en professionsbachelor, og en del har erhvervs erfaring.

Vi har i alt interviewet syv studerende i perioden 2023-2025, som vi i forvejen kendte fra vores undervisning og vejledning, eller som tilkendegav at de gerne ville deltage.

I denne artikel vil vi fortælle kort om de temaer, vi har hæftet os ved i vores undersøgelse – blandt andet hensynet til studerende med særlige behov og forudsætninger, betydningen af relationen til bibliotekspersonalet og vores brug af studiecafeer, som i højere grad tillader os at tilbyde mere målrettet og uformel vejledning.

Behov for at tage større hensyn

Flere af vores interviews viste os, at der er behov for, at vi som informationsspecialister er bedre rustede til at genkende og imødekomme studerende med særlige behov. En studerende fortalte, hvordan hun, som dyslektiker,

“ Vi oplever, at de studerende har gavn af det fællesskab, studiecafeerne tilbyder, hvor man sidder sammen med andre studerende med lignende problemstillinger og mærker, at man ikke er alene med de spørgsmål, man har

havde følt sig 'dum' i skolesystemet, og først på universitetsstudiet havde mødt en vejleder, der så hendes styrker og gav hende selvtillid.

”Så nu har jeg søgt hende som vejleder igen. Jeg føler mig bare enormt tryk ved hende.”

Det illustrerer meget fint den indsigt, at det er de varme relationer – følelsen af at blive mødt, at nogen tager sig tid til at forstå den studerendes akademiske styrker og udfordringer – som gør den studerende komfortabel nok til at bede om den hjælp, hun reelt har brug for. F.eks. er det vigtigt, at vi spørger de studerende, om de har brug for hjælp til at finde en bog i stedet for at antage, at brugere, som vi måske ser ofte i biblioteksrummet, kan dette selv. For nogle dyslektikere kan det være en hæmsko, at vi bare nævner, hvor et værk står, men ikke hjælper den studerende med at finde værket:

”Så tænker jeg bare, nå ja, den finder jeg ikke. Jeg spørger en anden om hjælp, eller gør noget andet.”

Interviewene udfordrede også nogle af vores tidligere pædagogiske idealer, f.eks. har vi førhen haft en praksis om ikke at udlevere slides inden vores undervisning, men efter at være blevet gjort opmærksom på, at nogle studerende ”virkelig [har] svært ved at lytte efter, hvad forelæseren siger, og skrive ned”, har vi genovervejet dette. De studerende fik os også til at tænke over mængden af fremmedord, vi bruger, og behovet for at opnå større kendskab til de redskaber nogle studerende kan have glæde af at bruge, f.eks. Nota Bibliotek eller optageudstyr.

Andre studerende – ikke kun studerende med særlige behov – nævnte også behovet for specialepladser, da bibliotekets nye specialepladsordning består af flydende pladser, hvor man potentielt skal sidde et nyt sted, hver gang man kommer.

Akademisk socialisering

Interviewene viste os, at vi har brug for en stærk forståelse af de forskellige forudsætninger, de studerende i øvrigt kommer med, og livsfaser de befinder sig i. Som en studerende udtrykte det:

”Vi [er] ikke den der stereotyp på en studerende, der kommer med treårs-bachelor direkte fra en universitetsuddannelse [...] hele det der litteratursøgning er jo en sindssygt stejl læringskurve.”

Interviewene understregede vigtigheden af den indlejrede biblioteksundervisning – og at denne ikke skal være op til de studerendes prioriteringer. F.eks. fortalte en studerende, at når undervisningen har fremstået for frivillig, har det været noget, ”folk måske ikke helt har prioriteret”, og at det først var relativt sent i studiet, at hun fik ”[en] forståelse af, hvor vigtig den del (litteratursøgning) også er for at være i et akademisk miljø. Det har taget lang tid for mig.”

Den akademiske socialisering – som en proces der tager tid – går igen i flere interviews:

”[D]et har helt klart været anderledes, end det jeg kom fra, det har været meget mere konkret. Så det her med at skulle køre det lidt mere akademisk, har jeg lige skulle vænne mig til ... man kan tydeligt mærke forskel [på], hvem der har en professionsbaggrund, og hvem der har en akademisk.”

En overset gruppe

Grundet den højere gennemsnitsalder blandt studerende i Emdrup har flere af vores studerende også børn. Og der var blandt studerende, som også er forældre, et ønske

om tilbud der rettede sig mod denne gruppes livsfase. F.eks. i form af specialepladser, som var reserveret til forældre.

Undervejs i vores interviewprojekt og øvrige arbejde på biblioteket er vi blevet opmærksomme på en lille, men på mange måder overset gruppe blandt de studerende. Dem, som overvejer at skrive en ph.d. Det er en særlig gruppe, som både inkluderer studerende med særlige akademiske kompetencer, men også studerende, som ikke nødvendigvis ser sig selv som særligt akademiske, men har en særlig interesse eller et emne, de alligevel overvejer at skrive en ph.d. om.

Dette er studerende, som hvis de lærer os at kende og får tilbuddet, gerne vil have vejledning frem imod ph.d.-ansøgninger. Og som vi til vores store glæde ofte møder igen 'på den anden side' som forskere. Det er studerende, man ofte ikke tænker over, at man skal gøre noget særligt i forhold til, men det har vi i stigende grad et ønske om, da vi er blevet bevidste om, at disse studerende ønsker sig vejledning som kvalificerer dem på et højere niveau. Vi forsøger at imødekomme dette igennem mere omfattende og specialiserede vejledningssessioner, hvor vi f.eks. sætter os to medarbejdere sammen med en studerende, som er i gang med et *state of the art* og taler processen igennem.

Studiecaféer skaber et bånd til biblioteket

En ting, der er gået igen i interviewene, er behovet for og glæden af at kunne få vejledning mere skræddersyet til individuelle behov og møde os på en mere uformel måde med hyppigere mellemrum, end hvad der er muligt igennem den planlagte undervisning og etablerede vejledningstilbud.

Derfor har vi i løbet af interviewperioden opstartet en række studiecaféer, hvor vi ca. en gang om måneden sætter to timer af i et hyggeligt lidt afsides rum på biblioteket med lænestole og borde, hvor de studerende kan sidde enten selv eller i grupper. Vi medbringer kaffe og chokolade, og de studerende kan få vejledning. Studiecaféerne tilbyder en mere uformel kontakt, hvor man ikke som studerende skal formulere en skriftlig henvendelse og dermed kunne sige præcist, hvad man har brug for hjælp til (som man skal for at booke et vejledningssmøde), da dette kan være en unødigt barriere for nogle studerende.

I studiecaféerne er der god tid til, at man kan sidde og arbejde og modtage løbende hjælp, mens man f.eks. sidder med sin informationssøgning til en opgave. Der er mulighed både at stille små korte spørgsmål, bruge mere tid på praktisk hjælp eller vende en opgave

m.v. Derudover har studiecaféerne den fordel, at de fordeler sig ud på semesteret, hvor bibliotekets formelle undervisning er afgrænset til en dag, som kan passe bedre eller mindre godt i forhold til de studerendes proces, og hvor de studerende ikke nødvendigvis ved hvilke spørgsmål, der vil melde sig, når de senere sidder med deres opgave.

Vi oplever, at de studerende har gavn af det fællesskab, studiecaféerne tilbyder, hvor man sidder sammen med andre studerende med lignende problemstillinger og mærker, at man ikke er alene med de spørgsmål, man har, og at andre også har brug for hjælp. Vi har undervejs noteret os, at de studerende ofte nævner følelsen af at være "alene" med deres faglige udfordringer. Der er en varm stemning til studiecaféerne, som smitter af på stemningen de øvrige dage på biblioteket. Som en studerende fortalte: "[For] nogle af os, der altid er her, har [biblioteket] givet følelsen af et studiemiljø, som jeg ikke har oplevet på studiet ellers."

De studerende nævner også, at de gerne vil lære os at kende for at forstå, hvad det er, de forskellige bibliotekarer og informations-specialister på stedet kan hjælpe dem med. En studerende, som vi igennem studiecaféerne og skrankevagterne havde lært godt at kende, sagde f.eks.: "Det har været dejligt at have snakken over skranken, men jeg ville meget gerne have haft en formel kaffeintroduktion til jer, hvor I fortalte om jer selv og jeres interesser."

Det er en ting, der går igen – at de studerende var blevet en smule overraskede over, hvor mange forskellige medarbejdere og ekspertiseområder – fra informationssøgning, fremfinding af bøger, ophavsret og god data-praksis, til EndNote (og meget mere) biblioteket har. Selv for os som medarbejdere, kan det indimellem synes overvældende, og vi skal huske, at de studerende ikke ved, hvad universitetsbibliotekets forskellige medarbejdere har af faglige kompetencer. I studiecaféerne udnytter vi dette aktivt. Vi er som udgangspunkt altid to til stede, så vi kan supplere hinanden – og vi tænker over, hvilke medarbejdere der bemande forskellige studiecaféer i løbet af semesteret, så det afspejler de studerendes opgaveproces.

Refleksioner – og vores videre arbejde

Vores interviews demonstrerer vigtigheden af at kunne udbyde undervisning, der både kan rumme og være meningsfuld for vores mange forskellige studerende. En vigtig indsigt her er, hvor meget de forskellige typer af behov kan overlappe – og ofte gør. Studerende med særlige behov, som f.eks. dysleksi, kan også være forældre eller have andre særlige

forudsætninger og kompetencer. Ligeledes kan en studerende med særlige akademiske kompetencer være en studerende, som føler sig socialt isoleret og har brug for biblioteket som et rum for fællesskab, som er mere centreret omkring det akademiske end de fællesskaber, de studerende i øvrigt indgår i.

Vores undersøgelse understreger behovet for bevidst stillingtagen og refleksion over, hvordan vi løbende udvikler undervisning og vejledning, der inkluderer og udvikler de mange forskellige studerende, vi møder i Emdrup. Der er ikke nemme snuptagsløsninger, men vores interviews understreger vigtigheden af vores relationelle arbejde (et begreb vi låner fra Louise Klinge) – at vi ser og lærer de studerende og deres specifikke forudsætninger at kende. Relationelt arbejde kræver tid, og det kræver, at vi også som medarbejdergruppe er gode til, med respekt for de forskellige kompetencer og menneskelige ressourcer, vi har, at imødekomme de forskellige studerende.

Den anden ting, de studerende gentager, er ønsket om, at biblioteket skal være en ramme for akademisk og socialt fællesskab, som øger kompetencerne og tilknytningen til universitetsstudiet. Det er interessant, at der blandt de studerende, der havde deltaget i vores studiecafeer, både var studerende med særlige behov og med særlige akademiske kompetencer, hvor begge typer af studerende fandt netop dette vejledningsformat meningsfuldt.

I tre ud af syv interviews spiller funktionsnedsættelser som dysleksi, depression og OCD en rolle. Og selvom vores undersøgelse ikke postulerer at være statistisk repræsentativ, flugter den ret præcist med tal fra en større undersøgelse fra Syddansk Universitet, Danmark i Bevægelse, hvori 41 procent af unge og voksne danskere over 15 år angiver, at de har mindst én funktionsnedsættelse. Derfor finder vi det meningsfuldt fremadrettet at arbejde didaktisk i henhold til Universal Design for Learning-principperne og styrke vores samarbejde med Nota Bibliotek og SPS. Vi vil også fra bibliotekets side gerne bidrage til en mere åben samtale om handicap og særlige behov – også i biblioteksrummet – og derfor viser vi en udstilling omkring handicap af fotografen Andreas Haubjerg i samarbejde med Danske Handicaporganisationer i forbindelse med studiestart.

↑ Kalle Weis-Fogh (tv) og Ida Lunde Jørgensen (th) med en studerende. På AU Library i Emdrup har de interviewet studerende for at blive klogere på deres biblioteksbrug og behov. Foto: Sara Ghasemilee